

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ

СКОРОТОЧА.

(Courier.)

Число 45.

Четвртакъ 3. Декембра 1842.

Год. I.

Славожедномъ себичнику,
И чрезмѣромъ опачнику,
Ништ' на свѣту нѣ свято,
Вашъ собственна слава, злато.

П. П.

Славожедный Себичникъ.

Душесловни безъ основа не веле Вѣштацы,
Многогъ внутрость да являю нѣкіи вѣшни
знацы.
О томе се увѣрити, вастопи и 'дзвио,
И съ примѣромъ могъ вѣджбани ево ступашъ
льно:
Тко гоь шкилявъ нѣ родъенъ, а очима жмири,
И како мышъ изъ мекиня, изъ суете вири;
Рѣдко нѣ славолюбивъ, и себичанъ преко,
И завист'ю као набой *) подъ петомъ на-
брек'о.
Сл' пакъ ово Све кодъ тако утвориша жмире?
То исподань више него три дѣвола вире.
Онъ в уштва и преповѣсть у човека виду,
Нит' се игда зажаруе ликъ нѣговъ у стыду.
Груди су му виѣтилице свио адски зала,
И гориѣ отъ свы прочи Сатане Базала;
Онъ ближнѣга мукловучки, и брата ѿда,
За свакогъ є пунъ отрова, сичана и ѿда.
Ближнѣлюбіе, честь и вѣра, истина
и совѣсть,
За вѣговъ є духъ и сердце, гаталична
повѣсть,
И отъ овы буди кое, — кадъ гоь узме на се

Онъ дичину, *) к'o нѣгда иу покровитель
красе,**

Већъ се справља да убие сосѣда и друга,
Ил' у чему гоь заквачи, затре, ил' обруга.
А да онъ то изъ несытогъ чини себичења? —
Познае се изъ подлогъ иу дѣла дволичења:
Срѣ све вели, да съ помоћю Рода за Родъ ради.
А овамо дѣла ползомъ свою гушу слади, —
И вайсладѣе овогъ свѣта онъ у томъ ужива,
Кадъ подъ видомъ Родолюбца многе обма-
њива —

Шта иу драго, текъ почнули честни люди съ ныне,
Оаъ іи одма у парницу заплете иа съ кіиме,
А начочно съ поштенымъ нѣму мерзкимъ людма,
За какове отровъ кува на вѣки у грудма,
И свадивъ іи, момат єши найлакъ се извуче,
Пакъ жме гледаћ, како съ поштень са пра-
веднимъ туче. —
Муљизъ само иза легъа брата, лава стреля,
Да съ у кр'ви, не дешћи ли? — звѣръ о-
нога меля! —

О, отъ таквогъ клон'се брате на сну, и на яви,
И да га се свакъ сачува, свѣту га обяви!

Петаръ Петровичъ Сремоподлужанинъ,
Священиндіаконъ Пештанскій.

*) Ларфа.

**) По Сербско-народномъ сказанію змії се дотле
красомъ звало, докле Еву у Раю преварала ніе.

Мода је противуположена карактеру. Стари народи имајуше карактер и стаљан спољности изглед, у којем се унутарњост живота нивога изражаваше. Нови народи нису тако одважни и окретни, као што су стари били; у напредованју нема толико постојанства; више у овом лежи и да ће од њега и тежња. Ово се страном и на срба тиче: мы се слабо изображавамо од јунгарњости на спољност, но само и да се себи присвоявамо, што је наравно од стране придобивено. Зато и имамо се модом толико посла; зато и јесмо моди, и да сном, што је по моди, подчињени.

Ако бы понятје онога, што је по моди, изјаснити и да определити хтјели, то ће довольно, да ово са својим противустојним предложенјима, са старином, споредимо; јер ће се лако преварили, када ће мы све оно, што је ново, рекли да је по моди. Разположење понятја моде било је одвећ пространо; јер по њему је и пр. у области литературе Хаманти, Хипел, Жан Шооль исто тако били по моди, као сва имена, која су од 1830-те године знатна постала. При том је ово примјетити вали, да што је сада по моди, до маја неће бити. Помодарство је вечно кретај (ретрeтум mobile), и да је вечно гибиво, — да ли је правом влаку, и да је у круглом — тежко је разрешити; што је данас по моди, прогута оно, што је још било, па опет је чини, као да тога и није. Назначујемо дакле помодарство потврђавајући, да је оно и да је у свакашњем прибију од дружтва, од избраних из друштва, од обштег министарства мукљим условима примљено, и то примљено не имајући призрења на то, да ли помодарство по разсудују слободног духа као најбоље, најкрасније и најсавршеније, или самокако

најудобније и најпомодније обстети може, или не.

И баш је због тога, што је у помодарству толико гибанска и окретност, у те снома са везу тофтои са красним, т.е. са њима, што је у гибанију красно. Заиста карактеристични је знак помодарства, што нам се оно красно чини.

Помодарство је наша тиран; сваки јели помодаран ће бити. Па опет помодарство има и да је у себи, што га несложним чини: јер је помодарство ексклузивно. У помодарству много лежи својевољства, у њему се доста таквог налази, што је у собственом вкусу, а притом пуно серозитета. Идеал у помодарству не лежи; помодарска ношња одјећа је још је је признана. Премда Бонарте у малом шениру и у горњој халјини на стубу стои, зато је се опет о томе препирало, да ли треба кип Фридриха Великог у помодарској ношњи или у идеалном одјећу да се изреже.

Када је дакле у горенаведеном помодарство у свом чијима описано, пита се, чим је помодарство наше пријатељи, нашег десетогодија карактеризира? Је нећу овдје описивати, по чему се спома познати може, који се по моди влада, да ли по њему подсмешавају, или по његовом лјуби израђеном пароки, по маказару-улу, или по хомеопатичним пилулама, које узима; да ли по његовом наклоности к јашену и псима, к свима досада близним или још је будућим гайдама и піанофоре умјетницима, к младим красним играчицама, к новим и најновим књигама, — него је точније и слједујућим начином к дјелу ступама. Од је неоценимљиве важности, да помодарца од овога, који ће помодарац, разликују. Али ово уобичајним обхођењем начином, који је сваки себи када је ласно присвоји, тежко быва. Но помодарци морају се

познавати, јртъ в време, книге и вѣкъ ныовъ.

(коначъ слѣдує)

КРАСНЫЙ ПРИМЕРЪ МИЛОСЕРДІЯ.

изъ живота Цара Іосифа II.

(коначъ)

Текъ што се почело сумрачти поинтіо в Царъ, савъ у истомъ оделу, као и пре два дана, у обиталиште оставше дѣвице. Онъ в донош на найгорниј спратъ, куцнуо лагано на врата. Марія запыта трезвено: „тко в то?“ „Вашъ прекючерашній посѣтитель,“ био в одговоръ. — Марія в отурила браву, врата отворила, и запытала жудно: „Доносите л' ми добру вѣсть?“ „Да како!“ „Тако даље Гербертъ ніе болестанъ“. „Ништа манѣ вѣть то.“ „Ахъ!“ узданула в Марія, „и онъ може дugo тако изостати?“ „То има свое узорке праве.“ „И то су?“ „Онъ се жени.“ „Милый Боже“ викне скрушина, удари се рукомъ по челу, и на єдину столицу спустисе. „За волю Божию дођите къ себи, и пытайте кога узима?“ „Петребамъ име вѣно знати; неверникъ!“, „Любезно дете! Невеста се зове Марія Б.!“ „То више Одъ свирѣпости издае и подсмеяваня.“ — „Ништа одъ обадвога“ прекине Царъ. Онъ седне кодъ нѣ, узме в[за] руку, кою в срдечно претиснуо, и преповеди юй садъ, како в несретанъ нѣнъ любезникъ чрезъ нарушену надежду о наслѣдіо постао, како юй в тежку жервту принети тео, и како в Царъ, кои в о томъ случайно нешто прочуо, нѣму новце за нѣгово предузиманѣ дао, и да ће онъ скоро за цело самъ къ ньой доћи, и његовъ разговоръ потврдити, и съ ньомъ се на веки саединити. — „Боже благослови доброгъ и великогъ Цара!“ викнула в Марія дубоко у срце коснута, и склонила в руке. — У истомъ магловенію улетіо в радосћу опоенъ Гербертъ у собу, и безъ

да в Цара опајио полети управо у нароч'я свое любезнице. — „О Марио!“ „О мой Іосифе!“ „Ахъ! шта самъ крезъ овы 14 дана пропатила!“ „Мой стрицъ“ — „И знамъ вѣнь све“ прекине му она речь. „Ты знашъ, а одъ кога?“ „Одъ овогъ Господина овде,“ показиваючи на Цара, кој се у єдномъ ћошку вѣнь сумрачне себе на позоришту найчистије любови двјо добры душа наслаждавао. — „Ко сте вы, Господине“ запыта Гербертъ у некомъ таласћемъ се и колебаюћемъ се соревнованијо. — „Непознасте ме?“ упыта Іосифъ, и приближи се нѣму и прозору, крозъ кои су вечерњу сумрачност последни зраци заодећегъ сунца у соби осветљавали. — Гербертъ в познао више по говору, нежели по личнимъ пругама свога добротвора Монарха, и повиче уплашенъ: „О Боже! самъ Царъ!“ — „То самъ я“ припада Царъ. „Я самъ не премѣтно вашој кевести дошо, да бы се уверio онете л' вы мени дато обећање одржати. Вы сте као поштенъ човекъ то учинили.“ — Садъ окрене се Маріи, и рекне: „Вы се можете на нѣгову речь ослонити, онъ в єданъ не лакиј исплѣтъ, гдје в свомъ срцу заиста насиље учинити моро, честно одржао. — Ал' заљобљни не требао никакове сведоке, и я ћу васть саме оставити.“ — Царъ остави съ тимъ речма собу тако брзо, да заљобљный и убезекнутый паръ ніе времена имао свою благодарность изказати му, или баремъ га испратити. Овде нетреба ни напомињати, да су Марія и Гербертъ одма на олтару свою верность єдно другомъ завѣштали, и да доброворный Монархъ ніе после прилике имао за свою човеческу пріятностъ кајтисе. Великаши на земљи и имѣни ћи могући често се возненавиде, ал' редко за то преимушчествво, што имъ толика средства на руци стое, да сузе пресуше и тугу умекшаю. И ово в преимушчеству зато само зависти достойно.

ГЛАСОНОША.

Нь. п. и кр. ап. Величество благонизволѣло в прећашнѣгъ Вицежупана ѡурске вармеће Франца Тайтю за кр. савѣтника наймилостивѣ наименовати.

Нь. ц. и кр. ап. Величество благонизволѣло в съновина почившегъ ц. кр. Обристра Родића у граничарской св. ѡурђевачкѣ регијенти. Стефану, Максимилијану, Јосифу и Јовану Родићу, унгарско племство съ одпустомъ таксे наймилостивѣ даровати.

Будимъ. Нь. ц. кр. Высочество пресвѣтлый Ерцхерцогъ Стефанъ 24 пр. м. у 9 сати изъ ютра изъ Беча у пожеланомъ здрављу овамо су пристѣли, и у кр. дворцу одсѣли.

Пешта. Зима, коя је съ почетка Новембра владала, садъ се по већој части умалила, и Декемберъ је тако чистъ и тоналъ, као да је зима иза измаку. Снѣга и леда нестало је, и може се увиди и свили крозъ Пештанске и гдѣкоје Будимске улице пешке ићи, безъ да се човекъ укаљи. Но ње свуда овако. У одалѣнимъ предградіјама, а особито у Будиму кодъ моста пепрестано је нечишто, што цѣну слободногъ краљ. града садъ и свагда умалива. Ми не вѣрујемо, да се унгарскій публичній друмъ између Беча и Будима у горемъ стану налази, нег' овай комадъ земље, па и онай доста жалостань мора быти, — јеръ петнаестъ дана љеши пајдала, па опетъ за 10 до 12 сатија Бечка Пошта доџије долази. Јоштъ ље рѣшено, хоће ли се на десной ил' на левой страни дунава гвозденый путь правити, но то је извѣстно, да ће главный друмъ одъ дана на данъ све гориј бывать, и да ћемо и да доживити, кадъ ће брза кола (Eiswagen) за путь одъ Беча до Пеште 8 дана потребовати. Садъ некъ се напредује! —

Поштарски рецепција спољашњији видъ и ново веће проиђено. Изирва су рецепцији били иѣмачки, после маџарски, после опетъ иѣмачки, а садъ су и иѣмачки и маџарски употребљенијо. Тако бы зарѣ исто требало, да се и путнична писма (Reisepäper) у два језика дају, као што се у Руској и Турской чини. — Турски путника доста има у Европи, и не одъ давна Његова Ексцелленција Рифаатъ Паша, турски посланикъ кодъ Австрискогъ двора, у Пешти се 9 до 10 дана задржавао. 23-ћегъ пр. м. одпутовао је у Бечь. Онъ је био више путји

у иѣмачкомъ театру, где је двапутъ свѣдокъ био они догађаја, кои му никакво особито ижење о европскай цивилизацији инсу даји, т. је. чуо у театрлу звижданѣ, а покрай тога и биенѣвидио, што заиста ижења на честь неслужи ономъ народу, кои хоће да је изображенъ! — У једной овдашињој публичној каси, која одъ давна ље прегледана била, вашло је се 500 фр. у банкама, кое садъ не иду.

Пешта. Кадъ је одпре вишеснеменутый звеменитый Турчинъ у славномъ представљању опере „Норма“ био, коју грубо звижданѣ, различне неуједности и начувена чуда су пратила, веле да је казао, да то ље опера „Норма“; јеръ онъ је љу Цариграду и у Бечу слушао, па је на обадва вѣста сасвимъ другачије представљана била! — Кадъ су другогъ Турчина позорна учинили, да звижданѣ пак публики мило, онъ сасвимъ зачујенъ запита: зашто остало публика за звижданѣмъ нездовољни играти мора (онъ је плаћао руку и са штапови лупање за игру држао), и тко ће публики, која виматила да оперу чуб, за ову начину музику штету накидити? Тако Турчинъ пыта, некъ му Европеацъ одговори!

Пешта. Прошасте недеље имали смо два пожара: једанъ у Јосефштадту, а другиј у унутранињости вроши (новокупљена кућа Текелиногъ заједнија). На срећу ни једанъ љешианъ био.

Пешта. Одъ 19 до 30 пр. м. прошло је овуда за гориће пределе: љешенице у 13 лађији 86.925 зоби у 8 лађији 49100, јчма у 3 лађе 11.800, прве у 2 лађе 8400 вагана.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

(Убоги у Енглезкој), а таковы иша доста, изнашли су ново средство, штогодъ заслужиши. Дајо сами себи зубе вадити, па јиј продају, јеръ и тако немају шта гризти.

(Три паризка винопродаџаца) осуђени су да плате глобу одъ 50 франка што су продавали мѣшано вино, а то зато, јеръ је та смеса здрављу школдњива била.

(Французка.) Садашња инопопулација Французке чини 34,494,875 душа. — Одъ г. 1700 — 1842 у Французкој је инопопулација на 14,825,555 душа нарасла.

НОШИВО

съ образомъ бр. 16.

Издаватель Димитрий Јовановић. Учредникъ Милошъ Поповићъ (Bastei-Gasse Nr. 349)

УПЕШТИ словима Баймоловыми.